

Strilchuk R. M.

Rivne State Humanitarian University

DIAGNOSTICS OF COMPETITIVENESS OF STRATEGIC POTENTIAL OF INNOVATION-ACTIVE ENGINEERING ENTERPRISES**Summary**

Methodological and practical issues of diagnostics of competitiveness of enterprises' potential are researched. The modified approach to assessing the competitiveness of strategic potential of innovation-active engineering enterprises is implemented. Strategic problems in forming the potential of innovation-active engineering enterprises and ensuring their competitiveness are revealed. The ways of prevention and liquidation of identified strategic problems are suggested.

Key words: diagnostics, competitiveness, strategic potential, innovation-active enterprise.

УДК 338.242:65.012

Сумець О. М.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

СИСТЕМА ОЦІННИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена проблематиці оцінки ефективності логістичної діяльності виробничих підприємств. Наведено визначення категорії «ефективність логістичної діяльності». Запропонована система показників для оцінки ефективності логістичної діяльності виробничих підприємств. Система включає в себе часткові, узагальнюючі й загальний показники оцінки ефективності логістичної діяльності підприємства.

Ключові слова: підприємство, логістична діяльність, ефективність, оцінка, показники.

Постановка проблеми. Дослідження категорії «ефективність логістичної діяльності» дозволило дійти остаточного висновку, що змістовно вона визначається як співвідношення між досягнутим результатом (ефектом від використання логістики) і використаними ресурсами (логістичними витратами) [11, с. 292]. У відповідності до цього, загальним положенням формування методики оцінки ефективності логістичної діяльності (ЕЛД) повинно бути те, що остання вимірює відношення отриманого результату від здійснення ЛД до обсягу витрат підприємства для її здійснення. Отже, при визначенні ЕЛД слід використовувати перелік відомих і широко застосовуваних фінансових оцінних показників та коефіцієнтів, які слід пристосувати для вирішення зазначеного часткового завдання – оцінки ЕЛД. До такого переліку повинні бути включені часткові й узагальнюючий оцінні показники функціонування ЛС підприємства, а також загальний показник оцінки ЕЛД.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки ЕЛД підприємств розглянуто в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних учених: В.А. Гудкова [4], Д. Кочубей [1], М. Кристофера [2], Л.Б. Міротіна і И.Е. Ташбаєва [5], С.М. Осипенко [3], О.В. Посилкіної [6], Г.Р. Руденко [7], Р.В. Сагайдак-Нікітюк [8], А.І. Семененка і В.І. Сергєєва [9], Н.В. Чернописької [12] й ін. Із аналізу зазначених публікацій слідує, що дослідники при розробці рекомендацій і методик оцінки ЕЛД не дотримуються вимоги щодо формування ієрархії оцінних показників. А тому при їх поділі на часткові, узагальнюючі й загальні виникають певні труднощі, що у подальшому веде до некоректного оцінювання ЕЛД підприємства.

Безумовно, багато кількісних показників оцінки ЕЛД, що пропонують до використання вітчиз-

няні й зарубіжні вчені [1-9; 12], мають право на «життя», але встановлювати їх треба не інтуїтивно і не еклектично, а з додержанням вимоги раціональної достатності оцінної інформації і за певними правилами.

Зазначене доводить, що системи показників, які пропонуються дослідниками для оцінки ЕЛД підприємств, потребують подальшого вивчення і удосконалення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день ще не обґрунтована доцільна кількість показників, які дозволять оперативно виконувати належні оцінки ЕЛД і отримувати достатню кількість інформації для подальшого коригування функціонування логістичної системи (ЛС) підприємства. Надмірність кількості показників при виконанні оцінки логістичної діяльності недопустима, оскільки це перевантажить інформаційну базу підприємства і заважатиме своєчасності виконання оцінок, продовжить тривалість прийняття правильних логістичних рішень і призведе до додаткових витрат на функціонування ЛС підприємства.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є формалізація системи оцінних показників ефективності логістичної діяльності підприємства, що включає в себе часткові, узагальнюючий і загальний оцінні показники.

Виклад основного матеріалу дослідження. Критичний аналіз підходів вітчизняних і закордонних фахівців до оцінювання ефективності ЛД виробничих підприємств дозволив встановити, що дослідники більш за все віддають перевагу використанню показників оцінки функціонування ЛС підприємства, які відображають її майновий стан та структуру капіталу, рентабельність та ділову активність. Тобто переважна кількість науковців і фахівців-практиків схиляється до думки,

що перераховані вище показники можуть бути використані в якості основних критеріїв оцінки ефективності функціонування ЛС підприємства. Автор згоден з колективною думкою дослідників і зазначене приймає у якості складової концепції створення системи оцінних показників, яка в себе буде включати часткові й узагальнюючий оцінні показники функціонування ЛС підприємства, а також загальний показник оцінки ЕЛД.

Розглянемо послідовно перелік зазначених показників.

1. Часткові фінансові показники ефективності логістичної діяльності

Визначення часткових фінансових оцінних показників ЕЛД представляє інтерес не тільки для керівництва підрозділу логістики, але і для менеджменту підприємства з метою підвищення якості загального управління та оперативного рішення питань, пов'язаних із посиленням конкурентоспроможності.

Проведений критичний аналіз існуючих підходів [1-9; 12] до оцінки ЕЛД довів доцільність використання таких часткових показників:

1) за критерієм оцінки майнового стану і структури капіталу логістичної системи – коефіцієнта відвернення обігових активів у запаси логістичної системи ($K_{ВЗ}$) і частки майна логістичного призначення ($K_{М.ЛП}$);

2) за критерієм рентабельності функціонування ЛС підприємства – рентабельності основних фондів ЛС ($R_{ОС.ЛС}$), рентабельності власного капіталу, інвестованого в техніко-технологічну базу ЛС підприємства для здійснення ЛД ($R_{ВК.ЛС}$), рентабельності інвестицій в логістичну інфраструктуру ($R_{ЛП}$);

3) за критерієм ділової активності ЛС підприємства – коефіцієнта обіговості запасів (K_3) і тривалості операційного циклу ($t_{ОЦ}$).

З точки зору автора, наведений перелік є найбільш придатним до використання для здійснення оперативних оцінок ефективності функціонування ЛС і у подальшому ЕЛД підприємства на операційному і тактичному рівнях відпрацювання й прийняття логістичних рішень та й задовольняє принципу достатності інформації для формування СОП ефективності логістичної діяльності. Всі показники визначаються за відомими з фінансового аналізу формулами.

Слід зазначити, що обрані часткові показники $K_{ВЗ}$, $K_{М.ЛП}$, $R_{ОС.ЛС}$, $R_{ВК.ЛС}$, $R_{ЛП}$, K_3 і $t_{ОЦ}$ мають опосередковані причинно-наслідкові зв'язки з загальним показником оцінки ефективності логістичної діяльності підприємства і чинять певний вплив на його формування (рис). Це задовольняє вимогам формування системи оцінних показників ЕЛД, що описані в [10, с. 120-121].

Зважаючи на вищевказане, приходимо до такого висновку: запропоноване поєднання і взаємозалежність показників дозволяє витримувати вимогу до формування системи оцінних показників ЛД підприємства, яка криється в обов'язковості вибору оцінних показників, що мають причинно-наслід-

кові зв'язки і високу ступінь взаємозалежності. Цільовий вибір таких показників обґрунтовується єдністю і взаємодоповненістю оцінки результативності й ефективності ЛД підприємства.

2. Узагальнюючий оцінний показник ефективності логістичної діяльності

Ґрунтовний аналіз можливостей побудови СОП ЕЛД дозволяє зробити висновок, що агрегувати прийняті часткові оцінні показники до єдиного узагальнюючого показника неможливо тому, що вони мають різний зміст і спрямованість. Тобто прийнята сукупність часткових показників ЛД відображає досить різні аспекти оцінки функціонування ЛС підприємства і вони не можуть бути поєднані в один певний відносний чи абсолютний показник. В якості узагальненого показника ЕЛД, на думку автора, доцільно використовувати такий показник як ефективність логістичного обслуговування (ЛЮ) споживачів. Спираючись на публікацію [5, с. 338-346], можна зробити висновок, що на рівень логістичного обслуговування має певний вплив майновий стан та ділова активність ЛС підприємства. У той же час рентабельність її функціонування залежить від рівня ефективності ЛЮ споживачів. Зазначене дозволяє констатувати наявність причинно-наслідкових зв'язків між обраними частковими показниками оцінки ефективності логістичної діяльності та ефективністю ЛЮ споживачів.

На операційному і тактичному рівнях прийняття логістичних рішень для оцінки ефективності обслуговування логістичною системою споживачів доцільно використовувати відносний показник рентабельності, що визначається відношенням отриманого чистого прибутку від надання певної послуги до поточних витрат на її здійснення:

$$E_{ЛО} = (Pr_{ч.посл} / LB_{ло.кл.пот}) \cdot 100\%, \quad (1)$$

де $E_{ЛО}$ – ефективність логістичного обслуговування, %;

$Pr_{ч.посл}$ – величина чистого прибутку від надання певної логістичної послуги (сукупності логістичних послуг) конкретному клієнту (клієнтам), грн;

$LB_{ло.кл.пот}$ – величина поточних витрат на надання певної логістичної послуги чи сукупності логістичних послуг, грн.

Рис. Схема опосередкованого причинно-наслідкового зв'язку часткових показників оцінки ефективності функціонування ЛС підприємства з загальним оцінним показником ЕЛД

Запропонований показник, на думку автора, коректно відображає ефективність обслуговування споживачів, оскільки він визначається як відношення отриманого фінансового результату до обсягу ресурсів, що витрачені на його досягнення у грошовому виразі. $E_{ЛО}$ показує, яка величина чистого прибутку від надання конкретної послуги (або певного переліку послуг) приходиться на одиницю відповідних витрат. Такі витрати можуть відрізнятися на різних стадіях та рівнях обслуговування споживачів, що пояснюється пропорційністю або непропорційністю по відношенню до нього. Динаміка зміни $LB_{ЛО,КЛ,ПОТ}$ впливає і на динаміку зміни самого показника $\Delta E_{ЛО}$. Величина коливання також може бути використана у якості допоміжного показника оцінки ЕЛО споживачів за період, що буде аналізуватися. На думку автора, показник $\Delta E_{ЛО}$ за умови стабільності на визначеному сегменті ринку при високих значеннях цього показника вказуватиме на неефективну організацію функціонування ЛС, що негативно впливатиме на результативність логістичної діяльності підприємства. Низькі значення $\Delta E_{ЛО}$ будуть свідчити про стабільну роботу ЛС і високий рівень організованості ЛД на підприємстві. Цей показник у подальшому може бути використаний як допоміжний і для оцінки рівня якості логістичного менеджменту на підприємстві.

На думку автора, визначення запропонованого показника для оцінки ефективності логістичного обслуговування споживачів не викликає труднощів і він є зрозумілим і прийнятним для економічного аналізу ЛД підприємства.

Практична значимість використання при оцінці ЕЛД показників $E_{ЛО}$ і $\Delta E_{ЛО}$ криється ще і у тому, що вони дозволяють обирати з економічної точки зору більш вигідні методи і технології обслуговування споживачів для обраного сегменту ринку. Безперечно, це дозволяє забезпечити більш ефективно функціонування ЛС підприємства, а у загальному висновку підвищити рівень ефективності ЛД підприємства. Це можна вважати ґрунтовною підставою того, чому ефективність ЛО споживачів прийнята в СОП ЕЛД як узагальнений оцінний показник.

3. Загальний оцінний показник ефективності логістичної діяльності

Провідні фахівці у сфері логістики [1; 4-6] вважають, що для оцінки ефективності ЛД у якості загального показника слід використовувати такий показник як ефективність логістичної діяльності, оскільки він дозволяє отримати певну інформацію для економічного обґрунтування логістичних рішень на стратегічному рівні логістики підприємства (рис.). З цим необхідно погодитися, адже такий показник є загальною оцінкою ефективності ЛД, яка формується завдяки реалізації функцій ЛД в усіх підсистемах ЛС підприємства: при закупівлях, транспортуванні, складуванні, виробництві, управлінні запасами, розподілі, збуті а також загального логістичного менеджменту в часовому аспекті при виконанні конкретного замовлення споживача. Показник ЕЛД віддзеркалює результат застосування логістичних технологій і відповідних технічних засобів, комунікацій у межах ланцюга поставок, а також рівень управління логістикою та професіоналізм відповідних фахівців.

Вибір зазначеного оцінного показника у якості загального обґрунтовується ще і тим, що його рівень знаходяться у безпосередній залежності від вище описаних часткових показників оцінки майнового стану та структури капіталу ЛС підприєм-

ства, оцінки рентабельності функціонування ЛС підприємства, оцінки ділової активності ЛС підприємства, а також узагальнюючого показника ефективності ЛО споживачів. Зазначене вказує на наявні причинно-наслідкові зв'язки між усіма рівнями показників ефективності ЛД підприємства. Це узгоджується з принципами системного підходу і вимог міжнародного стандарту ISO 8402 щодо врахування ієрархічних рівнів агрегування показників при формуванні відповідної СОП ЛД підприємства.

Загальний показник оцінки ефективності ЛД підприємства визначається як відношення чистого прибутку від здійснення логістичної діяльності до загальних логістичних витрат на неї:

$$E_{ЛД} = Pr_{ч,ЛД} / LB_{ЗАГ}, \quad (2)$$

де $E_{ЛД}$ – ефективність ЛД підприємства за період, що аналізується;

$Pr_{ч,ЛД}$ – чистий прибуток від здійснення ЛД підприємством за період, що аналізується, грн;

$LB_{ЗАГ}$ – загальні логістичні витрати підприємства на здійснення ЛД за визначений період, грн.

Загалом логістичні витрати на ЛД підприємства за визначений період, слід обчислювати як суму поточних логістичних витрат на здійснення ЛД підприємством, тобто надання відповідних логістичних послуг ($LB_{ЗАГ,ПОТ}$) із урахуванням амортизаційних відрахувань (А): $LB_{ЗАГ} = LB_{ЗАГ,ПОТ} + А$. Величина амортизаційних відрахувань обчислюється відповідно до нормативних документів, а загальні поточні логістичні витрати визначаються за методом, що наведений у [6, с. 362–383].

З формули (2) слідує, що аналіз і оцінка ефективності ЛД пов'язані з поточними загальними логістичними витратами $LB_{ЗАГ,ПОТ}$.

Виконання оцінки ефективності ЛД підприємства потребує визначення і подальшого використання допоміжного часткового показника, а саме питомих поточних витрат на здійснення ЛД ($LB_{ЗАГ,ПОТ}$), що припадають на одиницю товарообігу:

$$LB_{ПІТ,ПОТ} = \frac{LB_{ЗАГ}}{O_t}, \quad (3)$$

де O_t – річний товарообіг, грн.

Ріст величини даного показника вказує на падіння ефективності ЛД. Порівняння фактичного значення питомих логістичних витрат із плановими (розрахунковими) слугує певним індикатором стану ЛД на підприємстві й підставою для прийняття подальших рішень щодо її поліпшення.

Використання зазначеного показника корисно для аналізу ефективності функціонування логістичних каналів розподілу продукції і розробки заходів щодо зміни їх структури і конфігурації. Питомі логістичні витрати дозволяють також отримувати додаткову інформацію для оцінювання технологій, що використовується у процесі складування і зберігання продукції, транспортування і переміщення її у визначених межах логістичного полігону тощо.

Склад системи оцінних показників ЕЛД підприємства з їх розподілом на часткові, узагальнюючий і загальний подано в таблиці.

Зважаючи на зазначене вище, слід вказати, що рівень ефективності ЛД є загальним оцінним показником цього виду діяльності підприємства, який дозволяє виконувати оперативну оцінку необхідності коригування логістичної стратегії у визначених часових межах.

У залежності від потреби, СОП ефективності ЛД підприємства може бути доповнена й іншими допоміжними оцінними показниками, які дозволять ви-

Звідна таблиця оцінних показників ефективності логістичної діяльності підприємств

Рівні оцінних показників		
загальний	узагальнюючий	часткові (одиничні)
Ефективність ЛД ($E_{лд}$)	Рівень ефективності ЛО споживачів ($E_{ло}$)	<p>Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коефіцієнт відвернення обігових активів у запаси логістичної системи ($K_{вз}$). 2. Коефіцієнт майна логістичного призначення ($K_{млп}$). 3. Рентабельність основних фондів ЛС ($R_{ослс}$). 4. Рентабельності власного капіталу, інвестованого в техніко-технологічну базу ЛС підприємства для здійснення ЛД ($R_{вклс}$). 5. Рентабельність інвестицій в логістичну інфраструктуру ($R_{лп}$). 6. Коефіцієнт обіговості запасів (K_3). 7. Тривалість операційного циклу ($t_{оц}$). <p>Допоміжний:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питомі поточні витрати на здійснення ЛД ($ЛВ_{пит.пот}$).

конувати оцінку певних характеристик функціонування ЛС підприємства в залежності від конкретної ситуації, що склалася на певному сегменті ринку. А тому необхідність їх застосування в розрахунках обґрунтовується тільки необхідністю пошуку шляхів підвищення ефективності функціонування підсистем ЛС підприємства. Однак слід зазначити, що кількість показників оцінки ЕЛД повинна бути обґрунтованою, а саме містити невеликий, але достатній їх перелік для оперативної та коректної оцінки ефективності цього виду діяльності.

Висновки і пропозиції. З наведеного вище можна зробити наступні висновки:

1. Система оцінних показників ЕЛД у своєму складі повинна мати:
  - часткові оцінні показники ефективності функціонування ЛС підприємства;

– узагальнюючий показник;

– загальний показник оцінки ЕЛД.

2. Система оцінних показників ЕЛД за необхідності повинна включати в себе визначену сукупність допоміжних оцінних показників, що є супутніми у визначенні узагальнюючого і загального показників, і доповнюють її оцінку.

3. Кількість показників оцінки ЕЛД повинна певним чином обмежуватися, тобто бути оптимізованою. Іншими словами, система оцінних показників повинна містити невеликий їх перелік, але достатній для оперативної та коректної оцінки ефективності означеного виду діяльності.

Перспективою подальших досліджень у даному напрямку є формування нормативних показників оцінки ЕЛД підприємств визначеної галузевої належності.

Список літератури:

1. Кочубей Д. Оцінка ефективності функціонування логістичної системи торговельних підприємств / Д. Кочубей // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2009. – № 4. – С. 59-66.
2. Кристофер М. Логистика и управление цепочками поставок / М. Кристофер ; [под общ. ред. В.С. Лукинского]. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с.
3. Осипенко С.М. Управління ефективністю логістичної діяльності підприємства на основі факторно-операційного підходу / С.М. Осипенко // Логистика: проблемы и решения. – 2013. – № 1(44). – С. 85-89.
4. Основы логистики : [учебн. для вузов] / В.А. Гудков, Л.Б. Миротин, С.А. Ширяев, Д.В. Гудков; [под ред. В.А. Гудкова]. – М. : Горячая линия-Телеком, 2004. – 351 с.
5. Миротин Л.Б. Логистика для предпринимателей : [учеб. пособие] / Л.Б. Миротин, Ы.Э. Ташбаев. – М. : Инфра-М, 2003. – 252 с.
6. Посилкіна О.В. Логістичний менеджмент фармацевтичного підприємства : [монографія] / О.В. Посилкіна, Р.В. Сагайдак-Никитюк, Г.В. Загорій, О.Ю. Горбунова, А.П. Юрченко ; [за ред. проф. О.В. Посилкіної]. – Харків : НФаУ, 2011. – 772 с.
7. Руденко Г.Р. Оцінка ефективності логістичної діяльності на машинобудівних підприємствах на засаді таксономічного аналізу: інноваційний підхід / Г.Р. Руденко // Проблеми науки. – 2009. – № 9. – С. 40-43.
8. Сагайдак-Никитюк Р.В. Методика оценки эффективности логистической деятельности фармацевтического предприятия / Р.В. Сагайдак-Никитюк // Логистика: проблемы и решения. – 2011. – № 6(37). – С. 32-39.
9. Семененко А.И. Логистика: основы теории / А.И. Семененко, В.И. Сергеев. – СПб. : Изд-во «Союз», 2003. – 544 с.
10. Сумець О.М. Основні положення і принципи формування системи оцінних показників логістичної діяльності підприємств АПК / О.М. Сумець // Вісник економіки транспорту і промисловості (збірник науково-практичних статей). – Випуск 45. – Серія «Економічні науки». – Харків : Українська державна академія залізничного транспорту, 2014. – С. 119-122.
11. Sumets A.M. Categories of difference «efficiency» and «performance» logistics of business / A.M. Sumets // Institutijnelle Grundlagen fur die funktionierung der ekonomik unter den bedingungen der transformation : Sammelwerk der wissenschaftlichen Artikel. – Vol. 1. – Verlag SWG imex GmbH, Nurnberg, Deutschland, 2014. – P. 290-293.
12. Чернописька Н.В. Методичні підходи оцінювання логістичної діяльності підприємства / Н.В. Чернописька // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2008. – № 23(623). – С. 265-271.

Сумец А. М.

Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени Петра Василенко

СИСТЕМА ОЦЕНОЧНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

Статья посвящена проблематике оценки эффективности логистической деятельности производственных предприятий. Приведено определение категории «эффективность логистической деятельности». Предложена система показателей для оценки эффективности логистической деятельности производственных предприятий. Система включает в себя частичные, обобщенные и общий показатели оценки эффективности логистической деятельности предприятия.

Ключевые слова: предприятие, логистическая деятельность, эффективность, оценка, показатели.

Sumets O. M.

Kharkov National Technical University of Agriculture named after Petro Vasilenko

SYSTEM ASSESSMENT PERFORMANCE INDICATORS OF BUSINESS LOGISTICS

Summary

The article deals issues logistics effectively evaluation of the productive enterprises. The definition of the category of «effectively of logistics activities». The system of indicators to assess effectively logistic activities of industrial enterprises. The system includes a partial, generalized and common indicators to assess the effectiveness of the logistics of the company.

Key words: enterprise, logistic activities, effectively, evaluation, indicators.

УДК 331.101.6

Танасієнко Н. П.

Хмельницький національний університет

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Запропонована методологія оцінки резервів підвищення продуктивності праці на підприємстві, яка ґрунтується на комплексному підході до оцінки резервів продуктивності праці за групами відповідно до факторів впливу. В її основі покладено розрахунок інтегрального індексу резервів підвищення продуктивності праці. Застосування запропонованої методології дозволить виявити реальні та потенційні можливості подальшого розвитку підприємства.

Ключові слова: продуктивність праці, резерви продуктивності праці, індекс резервів продуктивності праці.

Постановка проблеми. Підвищення продуктивності праці є важливою передумовою економічного та соціального розвитку, подолання кризових явищ в соціально-трудої сфері, підвищення ефективності діяльності, конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

На сьогоднішній день на підприємствах України існують великі потенційні можливості підвищення продуктивності праці: виробництво все ще залишається витратним, втрачена практика чіткого нормування праці, порушена організація праці, деформовані мотиваційні чинники та ін. Отож, проблема пошуку та реалізації резервів зростання продуктивності праці на рівні підприємства є особливо актуальною і потребує постійної уваги науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розробки теоретичних основ пошуку та реалізації резервів продуктивності праці присвячені роботи як зарубіжних, так і вітчизняних вчених: Ведернікова М.Д., Германової О.Е., Грیشнової О.А., Єременко В.О., Жукова Л.І., Ляш О.І., Колота А.М., Лісогор Л.С., Нижника В.М., Соколик М.П., Чернушкіної О.О. та ін. [1; 2; 3; 4; 5; 6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте існуючі методичні підходи до оцінки резервів продуктивності праці мають ряд недоліків. Серед них варто звернути увагу на такі: відсутність комплексності; жоден із підходів не є універсальним для оцінки резервів продуктивності праці, що визначаються за елементними групами залежно від факторів впливу на продуктивність; більшість методик має ряд обмежень, а величина виявлених у результаті їх застосування резервів лише наближена до реальної, тобто оцінка резервів не є точною та обґрунтованою; діючі методики оцінювання резервів підвищення продуктивності праці спрямовані лише на виявлення кількісних значень резервів підвищення продуктивності праці, залишаючи поза увагою оцінку важливості тих чи інших груп резервів залежно від специфіки діяльності підприємства, тобто потребує розробки інструментарій ієрархічного аналізу резервів на основі визначення залежності рівня продуктивності праці від основних мікроекономічних чинників.

Мета статті. Врахувавши недоліки існуючих у науковій літературі методичних підходів, нами було розроблено власну методологію оцінки резервів підвищення продуктивності праці на підприємстві.